

УДК 330.131.5: 633. 12: (477.72)

**СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ГРЕЧКОСІЯННЯ
В ПРИЧОРНОМОРЬСЬКОМУ СТЕПУ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ**

О.В.АВЕРЧЕВ – к. с.-г. н., доцент, Херсонський ДАУ

Вступ: Для створення умов, спрямованих на перехід до сталого розвитку землеробських регіонів, безперечно, необхідно внести серйозні зміни в аграрну й економічну політику держави. Тим більше, що концепція розвитку економіки, яка було схвалена конференцією ООН з питань навколишнього середовища і розвитку, що відбулася в 1992 році в місті Ріо-де-Жанейро, ставить перед собою такі завдання: забезпечувати цілеспрямоване переведення національного АПК на принципи сталого та екологічнобезпечного функціонування; здійснювати нарощування виробництва і підвищення якості сільськогосподарської продукції, а відтак, економічно вигідних та перспективних сільськогосподарських культур.

Однією з перспективних культур є гречка, яка може не тільки дати значний прибуток господарствам різної форми власності, але й забезпечити населення дієтичним продуктом харчування.

Методика дослідження: При проведенні аналізу сучасного стану гречкосіяння було використано такі методи: економіко-статистичний, статистичних спостережень та емпіричний метод досліджень.

Результати досліджень. У результаті аналізу даних статистичної звітності з'ясувалося, що посіви гречки в Україні з кожним роком зменшуються. Так, в Україні площа посівів під гречку в 2001 році в усіх категоріях господарств склала 576,7 тис.га, 2002 році - 308,2 тис. га. Зменшення площ посівів гречки спостерігається у підприємствах всіх форм власності майже у два рази (Таблиця 1). Особливо ця негативна тенденція спостерігається в регіонах, які з історичних часів займалися гречкосіянням - Лісостеп та північний Степ.

У південних регіонах Причорноморського степу скорочення посівів гречки відбувається вражаючими темпами. Хоча агротехнічна можливість і економічна цілеспрямованість вирощування цієї цінної рослини доведено дослідженнями рядом вчених (Алексєєва Є.С., Паушева З.П., Ушкаренко В.О., Аверчев О.В., 1993-2004рр., Черниш М.О., 2000р. та інші)

Результати проведеного аналізу вирощування гречки в Херсонській області за останні два роки, на жаль, вразливі. Якщо в 2001 році в нашій області зібрана площа гречки у всіх категоріях господарств становила 7,4 тис. га, то в 2002 році вона вже складала –2,1 тис. га. Валовий збір у вазі після доробки у 2001 році був на рівні 3875,9 ц/га, в 2002 році цей показник зменшився у 10,8 разів (по Україні на 46%) а урожайність – на 2,2 ц/га (по Україні врожайність гречки на тому ж рівні).

Якщо зробити аналіз з вирощування гречки в різних категоріях господарств, то можна зробити висновок, що всі господарства, незалежно від форми власності, зменшують виробництво з 2 (у сільськогосподарських кооперативах) до 4,5 разів (у приватних підприємствах).

Зменшення посівних площ у приватних підприємствах ні в якій мірі не може підтвердити думку деяких опонентів цієї культури, що вирощування гречки в наших регіонах економічно не вигідно. Оскільки багаторічні дослідження підтверджують економічну ефективність.

Так, нашими дослідженнями, які проводилися в 2003 році на землях ОФГ "Таврія" Високопільського району Херсонської області, встановлено, що при вирощуванні гречки в літніх посівах можливо отримати чистий дохід на 800 грн/га.

Таблиця 1 – Зібрана площа, валовий збір та врожайність гречки у вазі після доробки

№ п/п	Категорії господарств	Україна		Херсонська область	
		2001	2002	2001	2002
Всі категорії господарств:					
1.	Зібрана площа, тис. га	576,7	308,2	7,4	2,1
	Валовий збір у вазі після доробки, тис. ц	3875,9	2094,1	51,0	9,8
	Урожайність з 1 га зібраної площі, ц	6,7	6,8	6,9	4,7
У тому числі: державні підприємства					
2.	Зібрана площа, тис. га	25,6	13,8	0,4	0,1
	Валовий збір у вазі після доробки, тис. ц	159,5	82,6	2,7	0,9
	Урожайність з 1 га зібраної площі, ц	6,2	6,0	7,4	6,9
Господарські товариства:					
3.	Зібрана площа, тис. га	252,7	130,9	2,2	1,1
	Валовий збір у вазі після доробки, тис. ц	1583,9	818,8	14,3	4,8
	Урожайність з 1 га зібраної площі, ц	6,3	6,3	6,5	4,5
Сільськогосподарські кооперативи:					
4.	Зібрана площа, тис. га	51,5	29,5	0,7	0,3
	Валовий збір у вазі після доробки, тис. ц	359,6	202,9	2,6	1,1
	Урожайність з 1 га зібраної площі, ц	7,0	6,9	3,6	3,6
Приватні підприємства:					
5.	Зібрана площа, тис. га	81,4	41,3	0,9	0,2
	Валовий збір у вазі після доробки, тис. ц	495,1	246,5	4,3	1,3
	Урожайність з 1 га зібраної площі, ц	6,1	6,0	4,8	5,4
Селянські (фермерські) господарства:					
6.	Зібрана площа, тис. га	76,6	37,1	0,3	0,1
	Валовий збір у вазі після доробки, тис. ц	515,4	240,6	1,7	0,7
	Урожайність з 1 га зібраної площі, ц	6,7	6,5	5,0	5,7
Господарства населення (включаючи громадян-орендарів)					
7.	Зібрана площа, тис. га	45,3	38,4	2,9	0,2
	Валовий збір у вазі після доробки, тис. ц	517,6	411,4	25,2	1,1
	Урожайність з 1 га зібраної площі, ц	11,4	10,7	8,9	4,5

При вирощуванні гречки в радгоспі ім. Ленінського комсомолу Бериславського району Херсонської області в 2002 році отримано чистого доходу на рівні 77,3 грн/га. А рівень рентабельності склав 91,8%. Тобто економічна доцільність вирощування гречки в умовах Причорноморського степу - безперечна.

Що стосується рівня врожайності, то вона зменшується, але не в такій значній мірі. Так, 2001 році з усіх категорій господарств вона складала 6,9 ц/га, а в 2002 р. – 4,7 ц/га. Це можливо пояснити не тільки погодними умовами, але й недостатнім знанням біологічних особливостей та вимог гречки до умов зовнішнього середовища, відсутністю науково обґрунтованих рекомендацій технологій її вирощування.

Висновок. У результаті проведеного аналізу сучасного стану гречкосіяння, з метою покращання ринку круп'яних культур на Херсонщині ми рекомендуємо:

- розширити площі посівів гречки в Причорноморському степу;
- приділяти увагу цінній політиці;
- висівати гречку в оптимальні строки (весняний посів – 3 декада квітня, літній – 1-2 декада липня);
- висівати тільки високопродуктивні, районовані сорти (Крупинка, Степна, Українська);
- застосовувати весь необхідний комплекс мінеральних добрив (N₄₅P₃₀);
- обробіток ґрунту комбінованими агрегатами;
- норма висіву для рядкових посівів 80 кг/га, широкорядних – 40 кг/га..

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексєва Є.С. Паушева З.П. Генетика, селекція і насінництво гречки .- Київ: Вища школа, 1998.-206 с.
2. Ушкаренко В.А., Аверчев О.В., Черниш М.О. Агротехнічні умови одержання високих врожаїв гречки післязливних посівах// Агрохімія і ґрунтознавство. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. Ч.3.Харків,1998.- С.177.
3. Аверчев А.В. Гречиха – на юге Украины. - Монографія. - ООО фирма «Персей».- Херсон.-2001.-328с.
4. Дані статистичної звітності 2001-2002 рр.